

Malkorik ez mangladien galeragatik: ekin 150 milioi zuhaitz landatzeari

Pello Zubiria Kamino

@pellozubiria

Mangladiak, itsas bazterrean marea beteak gerriraino estaltzen dituen eta bajamarrean sustraiak airean erakusten dituzten zuhaitzezko oihanak, suntsitzen ari gara planetako bazter guztietan. Guztietan? Ez: badira tropiko guztietan elkarte eta jendeak zuhaitz 'anfibiook' milioika landatzen ari direnak, milimetroka gora datorkien itsasoari aurre egin nahian.

Ehun milioi zuhaitz txiki berri Senegaleko itsas bazterrean bertan: munduko basoberritze ahalegin harrigarrietako baten irudiak eskaini ditu ARTE telebista franko-alemaniarrean Vu du Ciel (Zerutik ikusita) programan. COP21 biltzarren asteetan telebistek erakutsi dituzten milaka katastrofe beldurgarrien artean, baikortasun printzak pizten dituzten esperientziak pantailaratu nahi izan ditu Yann Arthus Bertrand zinegileak.

Dokumentalean dioenez, Senegaleko desafio ekologiko handienetako bat da itsas bazterreko mangladietako arrainen eta ekosistemen bizirautea. Eta Senegaleko mangladiak aipatutakoan, herroia deitzen da Haidar El Ali, munduko 100 ekologista ekintzaileen artean izendatua: Senegaleko milaka herritar konbentzitu ditu mangle txikiak milioika landatu ditzaten.

Mangladiak dira itsas bazter tropikal eta subtropikaletan mareak egunetan bitan estaltzen eta husten dituen eremuetak oihanak, zuhaitz eta sastrakaz osatuak. Ur gazitan bizitzera egokitu dira, itsas hegietako baldintza zailletara. Sustrai sistema bereziz hornituta daude, mareagoran ur gazi eta olatu artean oxigeno urriko lokatzetan bizirauteko eta mareabeheran enborrari airean zutik eusteko gai.

1980an planetan oihan bereziok 188.000 km² betetzen bazituzten, 2005era bitartean 152.000 km²ra murriztu ziren. 25 urtean %20ko galera,

gehienik industria, etxebizitza eta turismoarako egiturak eraikitzeke, gero eta gehiago otarrainxka edo izkiren haztegi erraldoiez betetzeko, edo inguruko ur gezak agorrazazi dizkieten urtegi, errepide, kanal eta abar urratzeko.

Mangladien txikizioaren erdian, ordea, badira horiek babesteko borrokatzeaz gain hondatuak edo arriskuan diren itsasadar, errio eta paduretako basatzetan zuhaitz gazte berriak landatzen saiatzen direnak, Vietnamen edo Bangladeshen bezala Madagaskarren edo Senegalen.

Esperientzia famatuenetako bat hautatu dute ARTERako, Senegalekoa. Haidar El Ali (1953) da Oceanium Gobernu Kanpoko Erakundearen arima. 1984an sortuz geroztik, Oceaniumek hiru ardatzetan biltzen ditu ingurumenaren aldeko lanak: itsas bazterreko oihanak mangle (*Rhizophora mangle*) gazteak landatuz biziberritzea, eko-turismoa eta honi lotutako urpekaritza, uretako bezala lehorreko kutsaduren garbiketaz gain.

2006an ekin zieten landaketei Casamanceko deltako Tobor herrian, suntsitutako padura batean 65.000 arbola sartuz. Frogatu ostean oin gazteen %85 aurrera ateratzen zutela –aurretik zenbait porrot jasanak ziren– 2008an 5 *millions de palétuviers* –izen hori dauka frantsesez mangleak– kanpainari ekin da, sei milioiz goiti landatzea lortu zuten 110 herritako 32.500 jende mobilizatuz hilabete eta erdian.

2010erako zifrak harrigarriak ziren: 62 milioi zuhaitz 5.000 hektareatan, 408 herritako 110.000 pertsonaren artean... Casamance eta Sine Saloumgo deltetako basoberritze arrakastatsuen jakin minez dabilen irakurleak hainbat erreportaje aurkituko du interneten, idatziz bezala bideotan.

Zer prezio dauka otarrainxkak?

Oceania Senegalen moduan, beste GKE eta elkarte asko ari da antzeko lana egiten munduan zehar, esaterako Mangrove Action Project. MAPek aldarrikatzen du lehen munduko fundazioetatik lortutako dirulaguntzak erabiltzen dituela elkarlanean mangladietan berezitutako ekologistekin, lekuko GKEekin eta administrazioekin.

Erakunde bakoitzak dauka bere berezitasuna. MAPek azpimarratzen du itsas bazterreko oihanak berreskuratzeko metodologia propioa daukala, garrantzia emanez landatzen diren zuhaitzen aniztasunari –zeharka kritikatu bestebatzuek espezie bakarreko oihanak sustatzen dituztela–. Oihanberritze teknikan eta herritarren parte hartzean asmatzea garrantzitsua da zuhaitz txikietatik gehienek urte batzuen ondoren bizirik dirautela bermatzeko, areago klimaren aldaketarekin eremuok direnean itsasaldien eta ekaitz handien biktima minberenetakoak.

MAPek 130 lagun enplegatzen ditu denbora osoz eta proiektuak dauzka

Blue Venture Gobernuz Kanpoko Erakundearen argazkian, Madagaskarreko Antanandahy eskualdeko emakumeak mangle gorri (Rhizophora mangle) txikiak landatzen itsasoak marea betean metro bete baino gehiagoko urez estaltzen duen lokatzetan. Mangladiak itsasoari eustez gain ekosistema oso aberatsak osatzen dituzte, lekuko biztanleen bizimoduarentzako hil ala bizikoak.

Kanbodian, El Salvadorren, Indian, Indonesian, Malasian, Myanmarren, Sri Lankan eta Thailandian. Heziketa eta sustapen lanak egiten ditu ere Txinan eta Bangladeshen oraindik osasuntsu dauden mangladien defentsan.

Herrialde aberatsetako kontsumitzaileei ere badakarkie mezua MAPek: *Question Your Shrimp*, alegia galdetzeko gure izkirei. Bai, pintxoetan, entremesetan eta entsalada xumeenetan egunero jaten ditugun izkirei eta eguberrietako tripakadetan falta ezin diren otarrainxkei. Askok dakite mangladien suntsitzeaz.

Marea arteko oihanak erruz suntsitu dituzte izkirentzako haztegiak eraikitze-ko, gehienak herrialde txiroetan: “Munduan barrena milioi bat hektareatik gora mangladi birrindu dira azken hiru hamarkadotan izkira haztegiak bertan

antolatze-ko”, dio MAPek bere kanpainan. Itsas bazter tropikaletara iristen diren industriaren artean izkiren haztegiak da suntsitzaileenetakoa: eremu zabalak merke berenganatu, dena birrindu, etekinak azkar atera eta martxa!, atzean hondamendia baizik utzi gabe. Akui-kultura mota honek urtean haztegi-tan 8.000 milioi dolar eta saltokietan 50-60.000 milioi dolar balio duen jeneroa ekoizten du. Espekulatzaileentzako pagotxa, lekuko gobernu ustelez gain Munduko Bankuak eta beste erakunde gotorrek bereziki babesten dutelako.

Dena libre eta haizu duten erraldoiek burututako triskantzez gain, herritarrek berek eragindakoak daude. Populazioa ari da handitzen herrialde txiroetan, egurren behar dute sutarako, zura eraikuntzarako, gosea zerekin asea ere

bai. Leku epel eta hotzagoetako jendeok duela mende batzuk gureak suntsitu genituen bezala, orain bizi beharrak daramatza txiroak beren basoak eraistera.

Blue Venture GKEa, kontserbazio eta birlandaketa saiatzen direnetako beste bat, Madagaskarren ari da. Sylvia Paulot eta Kate England ekintzaileek kontatu dute Tziribihina delako Antanandahy herrixkan aurkitu duten giroa: “Bizitza gogorra da 400 biztanleontzako. Bizirauteko ez daukate itsasoa, mangladiak eta ibaia besterik, ez iturriko ur, ez azoka eta ez mediku. Gaizkileek atakaten dituzte sarritan, eskuratu duten edo etxeetan jasota daukaten apurra ostuz”. Ez dira mangleetatik oso ezberdin bizi, lokatzetan itota, edozein haize edo itsas kolperen beldur. Beldurrez, baina sakon errotuta”. ■

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

zuri begira